

Kainattaki, mübaşeretli ve mübaşeretsiz tasarrufu açıklar mısınız? Allah için neden mübaşeretsiz oluyor?

Allah Zatı itibari ile değil, isim ve sıfatları ile her şeyin yanında hazır ve nazırdır. Zat-ı Akdesi ile bizzat değil bilvasıta tasarruf ediyor. Yani Allah'ın isim ve sıfatları onun Zatı ile kaim ve Onun Zatından kaynaklı geldiği için, dolaylı bir şekilde Allah'ın Zatı her fiil ve icraatın memba ve esasıdır denilebilir. Ama Zat-ı Akdes asla ve kata mahlukat ile mübaşeret ve temas içinde değildir ve her şeyin yanında zatı ile hazır ve nazır olmaz. Allah Zatı ile her şeyin yanında bizzat hazır ve nazırdır demek, şirk olur.

[On Altıncı Söz](#)'deki güneş örneği bu hakikati akla yaklaştırmak için verilmiştir. Güneş zatı itibari ile bizden çok uzak olmasına rağmen, ısı ve ışığı ile göz bebeğimizin içine kadar giriyor. Temsilde hata olmasın, Allah da Zatı itibari ile mahlukattan nihayetsiz uzak ve münezzehe iken, isim ve sıfatları ile bize şah damarımızdan daha yakındır. Bu mana itibari ile Allah kainatta Zatı ile değil isim ve sıfatları ile iş görüyor. Ama isim ve sıfatların arkasında ve membaı olarak yine Allah'ın mübarek Zat-ı Akdesi vardır.

Maddi alemde tesir ve tedbir ancak temas ile olur. Yani dokunmadan ve temas etmeden bir şeye tedbir ve tesir etmek mümkün değildir. Mesela, insan bir bardak su içmek için eli ile bardağı kavramadan onu tutmadan suyu içemez. Bu ilişki ve zorunluluk Allah için geçerli değildir. Allah temas ve mübaşeret etmeden bir şeye **“ol der ve hemen oluverir.”** Bir şeyi icat etmesi için onunla temas etmeye muhtaç değildir.

Yer çekimi bizi yeryüzüne bağlar, fakat dokunarak değil. Mıknatıs da çiviye dokunmadan çeker. Dokunmadan iş görmenin en büyük örneği insan ruhunda görülür. Biz ruhumuzdaki kuvvet sıfatıyla eşyayı kaldırırız, ama eşyaya dokunan o sıfat değil, ellerimizdir. Bir cümleyi ezberlediğimizde, ondaki kelimeler hafızamızda kaydedilir, yine dokunmaksızın. Meleklerin bizim amellerimizi yazmaları da dokunmaksızın ve temassızdır.

Demek oluyor ki, bir varlık maddeden uzaklaştığı nispette mübaşeretsiz iş görme sahasında ilerleme kaydeder.

“Cenâb-ı Hakk'ın mahlukatındaki tasarrufu, yalnız bir emir ve irade ile olur. Bizzât mübaşereti yoktur. Şemsin kâinatı tenvir ettiği gibi.”(1)

Güneşin maddesi yeryüzündeki eşya ile temasta değildir, ama onun maddeden bir derece uzak olan ışığı, eşya ile temas edebilmekte ve onları aydınlatmaktadır. Güneş, "tenvir" fiilini eşya ile temas etmeksizin icra ettiği gibi, cazibesıyla de bütün gezegenlerini yine dokunmaksızın çekip çevirir. Bu misallerde olduğu gibi, basit bir mahluk böyle temassız iş görebiliyorsa, maddeden münezzehe ve mukaddes olan Allah elbet de temas etmeden iş ve fiil icra edecektir.

Özet olarak, mübaşeret, yani temas maddi bir vasıftır, Allah hakkında istimali caiz değildir. Allah her şeyi mübaşeret etmeden "**kün**" emri ile icat ediyor. Mübaşeret ancak maddelerde olur.

(1) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Zeylû'l-Hubab](#)